

KIRJALLINEN KYSYMYS 295/2005 vp

Suomen turkistarhauksen tulevaisuus

Eduskunnan puhemiehelle

Muun maatalouden tapaan turkistalous elää voimakkaan rakennemuutoksen vaihetta. Yrittäjien lukumäärä vähenee, kun suuret ikäluokat lähtevät eläkkeelle. Turkistalouden kohdalla rakennemuutosta kiihdyttävät mittavia investointeja vaativat häkkiuudistus (50 % lisää häkkitilaa vuonna 2010) sekä uusien ympäristölupien edellyttämät ympäristönsuojelutoimenpiteet.

Tämän vuoksi noin 70 turkistilaa joutuu siirtymään kokonaan uuteen paikkaan pohjavesialueiden laajentamisen seurauksena. Osa näistä turkistiloista on joutunut erityisen hankalaan välikäteen, koska niillä aloitettiin uhkasakon uhallla muuttotyöt jo vuonna 2004, kun avustustaso nousi 20 prosenttiyksikköä vuoden 2005 alusta. Viime vuonna toteutetun kyselyn mukaan joka viides tuottaja ei lähde mittaviin häkkiuudistuksiin, vaan luopuu tuotannosta vuoteen 2010 mennessä.

Samanaikaisesti rakennemuutoksen kanssa turkistalouden kansainvälisessä toimintaympäristössä ja kilpailuasetelmassa on tapahtumassa muutoksia, joihin Suomi joutuu vastaamaan. Kilpailu kiristyy, kun Itä-Euroopan maat ja ennen muuta Kiina lisäävät tuotantoaan. Myös 50 vuotta vanha pohjoismainen SAGA-markkinointiyhteistyö purkaantui vuonna 2004. Nyt SAGA-tavaramerkki on käytännössä suomalaisten ja norjalaisten hallinnassa ja ainoana myyntikanavana ovat Vantaa Fur Centerin huutokaupat.

Jotta suomalainen turkistuotanto säilyttäisi kilpailukykynsä ja markkinaosuutensa, turkistalous kaipaava nyt selvää viestiä valtiotalolta. Kysymyksessä eivät ole massiiviset ylituotantoon

johtavat tukiaiset, vaan ainoastaan selkeä viesti valtiovallan mukanaolosta. Tukipolitiikka kaipaava selkeytystä ja yksinkertaistamista, ja tason nostoakin. Esimerkiksi ympäristönsuojelullisesti mielekkäiden turkiseläinhallien tukitaso on pienempi kuin varjotalojen.

Suomessa on nykyään noin 1 500 turkistilaa. Selkärangan muodostavat ne noin 1 000 tilaa, jotka jatkavat vuoden 2010 jälkeen. Jotta Suomen turkistalouden volyymi säilyisi nykyisenä, tulee noiden 1 000 tilan käytännössä kaksinkertaistaa tilan fyysinen koko. Jo eläinmäärän pitäminen samana merkitsee 50 %:n lisäystä varjotalojen määrään. Ellei Suomen turkistaloutta saada rakennemuutoksen uralle, johon kuuluvat hallit, koneellinen lannanpoisto, ruokinnan kehittäminen, ympäristöinvestoinneista huolehtiminen, tutkimus- ja kehitystyö, työympäristön kehittäminen jne., uhkaa elinkeinoa näivettyminen nuorten jatkajien puuttuessa.

Perustelut muuta maataloutta lähempänä olevalle tukitasolle ovat selkeät. Turkistalous on osa maataloutta, ja se kierrättää vuosittain yli 100 milj. kg teurastuksen sivutuotteita takaisin lannoitteeksi — ala jopa maksaa sivutuotteesta. Turkistalous myös palauttaa rehukalan mukana 300—400 tonnia puhdasta fosforia takaisin kiertoon, mikä on 10 % Suomen fosforipäästöistä.

Suomessa turkistarhauksella on tärkeä merkitys viljelylle, kalastukselle, teurastamoille, työmarkkinoille ja rehuteollisuudelle. Vuosittain rehuviljaa käytetään turkisrehun raaka-aineena vähintään 60 milj. kg. Rehukalaa ja lihanjalostusteollisuuden sivutuotteita ostetaan turkisrehun

valmistukseen n. 20 milj. eurolla vuodessa. Vuoden ajanjakson aikana turkisrehua valmistetaan n. 400 milj. kg. Turkisnahkojen viennistä saadaan vientituloja n. 200—300 milj. euroa vuodessa.

Etelä-Pohjanmaalla suurin osa turkistarhoista toimii maatalouden liitännäiselinkeinona. Tämä on monen maanviljelijän kohdalla erinomainen ratkaisu ottaen huomioon suhteellisen pienet maatilakoot (n. 25—30 ha). Turkistarhauksella on merkittävä asema Järviseudun ja Yli- ja Alahärmän kunnille. Järviseudun ja Yli- ja Alahärmän alueella sijaitsee 231 turkistarhaa, jotka työllistävät 4 000 ihmistä. Ketun nahkoja tuotetaan tällä alueella vuosittain n. 500 000 kpl, mikä tarkoittaa rahallisesti 50:tä milj. euroa, joista 80 % tulee ulkomaan valuuttana. Prosenteina ketun nahkojen tuotanto Järviseudun ja Yli- ja Alahärmän alueella on 25 % Suomen ja 12 % koko maailman ketun turkisten tuotannosta.

Turkistarhauksessa on seuraavien kuuden vuoden aikana tehtävä suuria investointeja eläinsuojelulain muutoksen takia (MMM:n päätös nro 16/EEO/1999). Vuonna 2010 voimaan tulevan lainmuutoksen vuoksi kustannukset turkistarhoilla lisääntyvät tulojen pysyessä samalla tasolla.

Lain tarkoituksena on lisätä eläinten hyvinvointia, mikä on tarhaajienkin päämääränä, koska eläinten hyvinvoinnista riippuu tuotteen hyvä laatu. Ongelmana uuden eläinsuojelulain voimaantulossa tarhaajat näkevät kustannuksien kohtuuttoman kasvun verrattuna lain hyötyyn eläimen hyvinvoinnin parantamisessa.

Turkistarhausalan yrityksiä on laskussa, mikä johtuu tarhaajien eläkkeelle jäämisestä, pohjavesiongelmistä, työvoimapulasta sekä varhainten kustannuksista. Tuleva lainmuutos ja muut alaa hankaloittavat asiat aiheuttavat vakavia ongelmia turkistarhauksen jatkumiselle maatalouden liitännäiselinkeinona.

Suuret ratkaisut vaativat kuitenkin valtavia taloudellisia panostuksia, ja ainoa keino ongelmien voittamiseksi on yhteiskunnalta saatava huomattava taloudellinen tuki. Asia on sekä maakunnallisesti että valtakunnallisesti erittäin tärkeä ja vaatii nopeita ratkaisuja. Siksi olisi tärkeää, että valtiovalta huomioisi alan vaikeat tulevaisuudennäkymät ja ryhtyisi toimenpiteisiin työpaikkojen säilymiseksi maaseudulla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin konkreettisiin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, että turkistarhauselinkeinona turvataan Suomessa ja ala kehittyy myönteisesti myös tulevaisuudessa ja

onko hallituksella aikomusta parantaa tarhaajien uskoa tulevaisuuteen siten, että investointi- ja ympäristötukia kehitetään muuta maataloutta vastaavaksi, että välttämättömät investoinnit elinkeinon kilpailukyvyyn turvaamiseksi voidaan lähiaikoina suorittaa?

Helsingissä 7 päivänä huhtikuuta 2005

Petri Salo /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Petri Salon /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 295/2005 vp:

Mihin konkreettisiin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, että turkistarhaus elinkeinona turvataan Suomessa ja ala kehittyy myönteisesti myös tulevaisuudessa ja

onko hallituksella aikomusta parantaa tarhaajien uskoa tulevaisuuteen siten, että investointi- ja ympäristötukia kehitetään muuta maataloutta vastaavaksi, että välttämättömät investoinnit elinkeinon kilpailukyvyn turvaamiseksi voidaan lähiaikoina suorittaa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Turkiseläinten pidolle asetetuista yksityiskohtaisista eläinsuojeluvaatimuksista on, kuten kysymyksestä käy ilmi, säädetty maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (MMMp 16/EEO/1999), joka sisältää muun muassa häkkikokoa koskevia yksityiskohtaisia määräyksiä. Kyseisellä päätöksellä on saatettu voimaan Euroopan neuvoston tuotantoeläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen asettamat turkiseläinten pitoa koskevat eläinsuojelumääräykset vuodelta 1999. Euroopan unioni on yhtenä sopimusosapuolena kyseisessä tuotantoeläinsopimuksessa.

Maa- ja metsätalousministeriön 1 päivänä syyskuuta 1999 voimaan tulleen päätöksen mukaan toiminnassa olevien turkistarhojen on täytettävä päätöksen mukaiset häkkien tilavaatimukset vuoden 2010 loppuun mennessä, kuitenkin

kin siten, että jos häkkejä uusitaan tai lisätään, on uusien häkkien täytettävä kyseiset tilavaatimukset. Lisäksi kaikki sellaiset minkki- ja hillerihäkit, joiden pinta-ala ilman pesäkoppia on alle 1 600 cm² tai korkeus alle 35 cm, on pitänyt uusia mainittujen tilavaatimusten mukaisiksi jo vuoden 2001 loppuun mennessä.

Noin 20 prosentin häkkiuudistustarpeesta arvioidaan jo toteutuneen. Minkkien ja kettujen häkkien suurentamista tuetaan 20 prosentin avustuksella.

1980-luvun runsaasta turkistarhojen investointien tukemisesta seurasi tuotantokapasiteetin liiallinen kasvu ja konkurssiaalto. Tämän jälkeen turkistaloudessa tuettiin pitkään vain sellaisia kohteita, joilla nähtiin olevan merkitystä ympäristöllisistä syistä tai eläinten hyvinvoinnin vuoksi.

Vuodesta 2004 lähtien on tukea saanut hakea muun muassa varjotaloihin, rehunsäilytystiloihin sekä aiemmasta poiketen sellaiseenkin hallirakentamiseen, jossa tuotantokapasiteetti lisään-tyy. Turkistarhojen rakentamiseen myönnetään korkotukilainaa enintään 70 prosentille kustannuksista. Lainasta voi kertyä korkotukea enintään 17 prosenttia. Olemassa olevien varjotalojen varustamista vesitiiviillä alustoilla edistetään ympäristösyistä edelleen 25 prosentin avustuksella. Avustuskohteiksi lisättiin ympärivuotiset juottojärjestelmät sekä kahden tai useamman tarhan yhteislantalan rakentaminen.

Investointituen piirin olennaisen laajentamisen perusteluna oli varautuminen vuoteen 2010. Tarhaajien tasaveroisen kohtelun kannalta ei voida nähdä puolustettavana, että tuen määrää tai kohteita pian jälleen muutettaisiin. Häkki- ja muiden tarhainvestointien pitkäjänteinen toteuttaminen edellyttää, että tuki pysyy ja sen uskotaan pysyvän vakaana.

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 2005

Maa- ja metsätalousministeri Juha Korkeaoja

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 295/2005 rd undertecknat av riksdagsledamot Petri Salo /saml:

Vilka konkreta åtgärder ämnar regeringen vidta för att trygga pälsdjursuppfödningen som en näringsgren i Finland och för en gynnsam utveckling av branschen även i framtiden och

har regeringen för avsikt att förbättra pälsdjursuppfödarnas tro på framtiden på så sätt att investerings- och miljöstöd utvecklas på motsvarande sätt som inom övrigt lantbruk för att möjliggöra nödvändiga investeringar för tryggnad av konkurrenskraften inom näringsgrenen i en nära framtid?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Detaljerade djurskyddskrav vid pälsdjurshållningen regleras, som framgår av spörsmålet, genom jord- och skogsbruksministeriets beslut (JSMb 16/VLA/1999), som bland annat innehåller detaljerade bestämmelser om burstorlek. Genom det aktuella beslutet har man bringat i kraft de djurskyddsbestämmelser från år 1999 om pälsdjurshållning som Europeiska rådet ställer i den europeiska konventionen om skydd av animalieproduktionens djur. Europeiska unionen är en av avtalsparterna i den aktuella konventionen om skydd av animalieproduktionens djur.

Enligt jord- och skogsbruksministeriets beslut av den 1 september 1999 skall pälsdjursfarmer som är i drift när detta beslut träder i kraft upp-

fylla kraven på burstorlek i detta beslut före utgången av 2010, dock så, att om burar förnyas eller utökas på pälsdjursfarmen skall de nya burarna uppfylla kraven på burstorlek i detta beslut. Därtill skall alla mink- eller illerburar som exklusive lyan är mindre än 1 600 cm² eller lägre än 35 cm skall, förnyas så att de överensstämmer med detta beslut före utgången av 2001.

Ca 20 procent av de burar som är i behov av förnyelse har uppskattningsvis redan förnyats. Förstorandet av mink- och rävburar stöds med ett bidrag om 20 procent.

De rikliga stöden för investeringar vid pälsdjursfarmar på 1980-talet ledde till allt för stor produktionskapacitet och en konkursvåg. Efter detta stöddes inom pälsdjurnäringen länge endast sådana objekt, som ansågs ha betydelse för miljön eller djurens välmåga.

Sedan år 2004 har man kunnat ansöka om stöd för bland annat skugghus, foderförvaringsutrymmen, samt avvikande från tidigare, även för sådana hallbyggen som innebär en ökad produktionskapacitet. För byggande av pälsfarmar beviljas räntestödslån för högst 70 procent av kostnaderna. Räntestödet kan utgöra högst 17 procent av lånet. Byggande av vattentäta underlag i redan befintliga skugghus stöds av miljöorsaker fortsättningsvis med ett bidrag om 25 procent. Till de objekt som stöds med ett bidrag inkluderades också vattningssystem för åretruntbruk samt byggande av gemensam gödselstad för två eller flera pälsfarmar.

En väsentlig förklaring till utvidgandet av de objekt som omfattas av investeringsstödet var beredskapen inför år 2010. Med tanke på en jämlik behandling av pälsfarmarna kan det inte anses försvarbart, att stödbeloppen eller -objekten igen skulle ändras inom en snar framtid. För att kunna

genomföra bur- och andra pälsfarmsinvesteringar under en längre tid förutsätts att stödet består, och det väntas också bibehållas på en stabil nivå.

Helsingfors den 27 april 2005

Jord- och skogsbruksminister Juha Korkeaoja